

УДК 378.015.31:316.77

Чень Жуй

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0003-3756-2587

DOI 10.24139/2312-5993/209-219

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Стаття розкриває особливості запровадження системного підходу до формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Автор фокусує свою увагу на наступному: системний підхід спрямовує і організує педагогічний процес у науковому напрямку і забезпечує оптимальний ефективний розвиток всіх елементів цілісності освітньої системи в їх взаємодії і взаємодоповненні. Автор також вважає, що звернення до системного підходу орієнтує дослідження на розкриття цілісності формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, уточнює механізми цього процесу, їх варіативне поєднання. З позиції системного підходу формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів дає можливість усвідомити в логічній послідовності поступове ускладнення і поглиблення базових полікультурних компетенцій студентів. Визначено, що застосування системного підходу є найбільш ефективним саме в мистецькій сфері, зважаючи на специфіку даного профілю.

Ключові слова: системний підхід, студенти факультетів мистецтв педагогічних університетів, мистецька освіта, досвід міжкультурної комунікації.

Постановка проблеми. Формування всебічно розвиненої особистості є найважливішою соціальною проблемою сьогодення, що вбирає у себе турботу про примноження духовності суспільства. Методологічними та теоретичними засадами дослідження проблеми набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва досвіду міжкультурної комунікації є концептуальні положення: філософії освіти (В. Андрущенко, В. Лутай), гуманістичної педагогіки у контексті полікультурності (І. Бех, Чі Яньхуей, О. Сухомлинська, В. Шульгіна, Тянь Лі, Цао Ян, Чжен Тю Ює тощо). На думку цих вчених, формування досвіду міжкультурної комунікації, здатності до обміну духовними цінностями, відповідає принципам гуманізму, демократичності, що поєднуються із завданнями національного виховання. Завданням вищої мистецької освіти є формування «людини культури», що здатна взаємодіяти в контексті різних культур. Саме на перетині різних культур відбувається розвиток інтелектуальних, моральних та етичних зразків поведінки й діяльності, які особистість засвоює, які трансформуються в неповторні

індивідуальні образи її власного світу. У цьому процесі міжкультурний контекст зумовлює зустріч особистісних смислів і новоутворень в індивідуальному полі обох сторін, що взаємодіють, передбачає створення ними нового смислу і є необхідною умовою унікальності, неповторності розвитку особистості. У силу назрілих соціальних задач все більшу гостроту і актуальність набуває формування досвіду міжкультурної комунікації, що створює основу для адаптації майбутнього вчителя музики до динамічно мінливих умов життя, розширює можливості його самореалізації в просторі діалогу культур.

Аналізуючи думку науковців, доцільно зазначити, що основою гармонійного розвитку студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів є формування досвіду міжкультурної комунікації як форми їх культурної активності, що коригує ціннісні орієнтири, моделі поведінки студента, виступає у якості виховної стратегії у практиці вищих мистецьких навчальних закладів. Тому особливу увагу в освітньо-виховному процесі потрібно звертати на формування означеного феномену у студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів як системотвірного компонента їх загальної та професійно-педагогічної культури.

Аналіз актуальних досліджень. Актуальні процеси, що стрімко відбуваються у вищій освіті України розглядаються в роботах В. Бондаря, Л. Гаврилової, С. Гончаренка, В. Євтуха, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, В. Рибалки, О. Рудницької та ін. Проблеми полікультурності в мистецькій освіті, зокрема, в музичному навчанні, висвітлюються у дослідженнях таких сучасних дослідників, як В. Гаснюк, Л. Гусейнова, А. Ленд'єл-Сяркевич, Сай До Чі, Так Тянь, О. Хоружа, Цао Ян та ін.

У педагогіці системний підхід виступає теоретико-методологічною основою моделювання педагогічних систем, впровадження інноваційних технологій освіти (В. Безпалько, В. Галузинський, М. Євтух та ін.), умовою реалізації завдань навчально-освітнього процесу тощо. Методологія системного підходу використовується у сучасних наукових дослідженнях таких вчених, як: С. Гончаренко, В. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Рибалка, О. Рудницька та ін.). Розвиток і впровадження сучасних освітніх технологій, на думку науковців, супроводжується пошуком нових моделей освіти, моделей підготовки фахівців у ВНЗ.

На сьогодні можна констатувати протиріччя між наявними соціальними умовами, котрі пред'являють нові вимоги до орієнтації системи мистецької освіти на культуровідповідний образ фахівця третього тисячоліття і недостатнім вивченням чинників формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього викладача мистецьких дисциплін як умови його психологічної адаптації до культуровідповідних умов художньо-освітнього середовища вишу.

Метою статті є висвітлення значущості розробки та впровадження в освітній процес системного підходу до формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, адже сформований досвід міжкультурної комунікації у процесі художньо-освітньої діяльності майбутніх учителів музики буде складати їх фахову полікультурну компетентність.

Виклад основного матеріалу. Завдання сучасної музично-педагогічної освіти полягають не лише у забезпеченні високого рівня фахових знань студентів факультетів мистецтв, але й їх практичної підготовки до соціального життя та реалізації себе як особистості (Зязюн, 2008). У даному контексті йдеться про таку «модель» випускника, для якого полікультурна компетентність має бути основою професійної підготовки й базою для подальшої продуктивної діяльності в освітній і соціальній сферах.

Розглядаючи становлення і трансформацію педагогічних і художньо-естетичних парадигм у системі сучасної музичної освіти, варто наголосити на тому, що зміна парадигми музичної освіти передбачає зміщення акцентів з розвитку в учнів комплексу спеціальних знань, умінь і навичок, орієнтованих на формування фахової полікультурної компетентності, що дозволяє інтерпретувати художньо-освітній простір як єдність творчих особистостей, об'єднаних каналами музичної комунікації, які відчують почуття емпатії один до одного, взаємного інтересу, здатні до активної творчої сумісної діяльності, подоланню проблем взаємодії, творенню кроскультурного простору» (Мистецька освіта в Україні: теорія і практика, 2010, с. 147). З цієї позиції одним із провідних завдань мистецької освіти є формування у студентів факультетів мистецтв не лише фахових умінь та навичок, але й досвіду міжкультурної комунікації як інтегрованої якості (інтегрального особистісного утворення пролонгованого характеру), що обумовлює вектор

спрямованості майбутнього вчителя музики на ціннісне самовизначення та взаємодію з «особистісними смислами представників інших культур» (Зязюн, Сагач, 1997), характеризує його здатність до ціннісної міжкультурної інтеракції, передбачає здатність інтегруватися в іншу культуру при умові збереження власного сприйняття власної культури. При цьому міжкультурній комунікації властиві як загальні ознаки особистісної культури майбутнього фахівця, так і відображення специфічного характеру його комунікативної діяльності. Під таким кутом зору досвід міжкультурної інтеракції ми розуміємо, як спосіб та інструмент успішної фахової діяльності вчителя музики, як передумову і мету самореалізації в ній.

Саме застосування системного підходу до формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики дозволяє йому виступити в якості суб'єкта самоорганізації, що наділений такими характеристиками, як: здатність створювати нові цінності; здатність до етичного вибору; здатність до рефлексії та саморефлексії; вияву власної позиції у спілкуванні з представниками інших культур тощо.

Нам імпонує думка дослідниці Л. Кондрацької, яка вказує на те, саме здатність до міжкультурної інтеракції є основою у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів. Дослідниця вважає, що професійні вміння, а саме: вміння встановлювати взаємостосунки з іншими учасниками колективу, спілкуватись з дітьми, батьками, колегами, організовувати співпрацю з іншими учасниками спілкування на ґрунті мистецтва, вміння володіти культурою міжетнічного спілкування дозволяє інтерпретувати художньо-освітній простір як єдність творчих особистостей, об'єднаних каналами комунікації, що відчують почуття взаємного інтересу, здатні до ... творення простору художньої культури... Таким чином, відбувається усвідомлення прагнення вийти за межі рольових відносин на духовний вимір співбуття у художньо-комунікативному процесі (Кондрацька, 2003, с. 7-11). Формування спільного смислу у процесі художньо-комунікативної діяльності, здійснення учасниками міжкультурного діалогу різних видів мистецької діяльності, сприяє їхньому взаємозбагаченню та взаєморозвитку (Кондрацька, 2003). Міжкультурна комунікація у формі мистецького полілогу надає взаємодії учасників педагогічного процесу багатостороннього характеру «співтрансформації», прийняття безлічі поглядів, що породжує варіативне бачення світу, інших культур, є засобом обміну культурними цінностями (Кондрацька, 2003).

На нашу думку, за такого підходу міжкультурна взаємодія учасників художньо-освітнього процесу набуває рис бінарності і полінарності взаємодії, що передбачає ототожнення мистецьких позицій та збереження суб'єктної позиції кожного учасника культурної інтеракції, формування здатності до позитивного сприйняття розмаїття інших культур при умові збереження власної культурної ідентифікації, усвідомлення власного «Я» в полікультурному світі. Набуті у процесі навчання знання, вміння і навички кроскультурного контексту мають трансформуватися у нову якість, набути духовного змісту, бути спрямованими на виконання фахівцем своєї соціальної функції, бути готовими до проблемних професійних ситуацій. Тому саме практична спрямованість підготовки студентів факультетів мистецтв до продуктивної роботи з учнями створює «перспективу їхньої подальшої успішної професійної діяльності» (Падалка, 2008). Отже, дослідження змісту та сутності формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики дозволяє усвідомити важливість практичної підготовки майбутнього вчителя музики до спілкування з представниками інших культур на ґрунті осягнення мистецтва (Рудницька, 2005).

Варто зауважити, що у педагогіці системний підхід є теоретико-методологічною основою моделювання педагогічних систем, утворення змісту освіти, впровадження інноваційних технологій освіти (С. Гончаренко, В. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Рибалка, О. Рудницька та ін.) (Гончаренко, 2008; 2011; Зязюн, Сагач, 1997; Рудницька, 2005).

З позиції дослідника В. Орлова, поняття системи завжди пов'язане із поняттям цілісності. Вдосконалення освітньої системи забезпечується безперервним розвитком її компонентів, встановленням нових зв'язків завдяки розкриттю механізмів розвитку систем, структуроутворення систем, структурно-функціональної відповідності компонентів системи її завданням і змісту. Побудова системних об'єктів, відповідно до логіки системного підходу передбачає наявність: елементів і компонентів системи; внутрішньої організації системи, способи взаємодії елементів; функції, які реалізує система та її компоненти; джерела, фактори появи, збереження, удосконалення і розвитку системи; операції, процедури, які відбуваються у системі; комунікаційний взаємозв'язок всіх елементів системи, як за горизонталлю, так і за вертикаллю; виникнення,

розвиток, динаміка переходу системи до інших станів і перспективи розвитку системи (Орлов, 2003, с. 113). Адже, системний підхід сприяє виробленню готовності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до критичного осмислення, адекватного оцінювання результатів мистецької діяльності, вибору кращих засобів проведення професійної роботи з учнями (Орлов, 2003).

На думку академіка, педагога, філософа І. Зязюна, потреба в «системних уявленнях виникає при зіткненні зі складністю реальних життєвих явищ. Ці уявлення сприяють передбаченню суперечностей, постановці проблем і пошукові адекватних засобів їх вирішення. Системний світогляд конкретизується в системному мисленні як сукупність здібностей для побудови моделей проблемних ситуацій шляхом виокремлення всіх суттєвих для їх формування, фіксації і вирішення факторів, а також організацію їх в ієрархічну доцільність» (Зязюн, Сагач, 1997, с. 103). Отже, фактором прояву професіоналізму вчителя є його досвід міжкультурної комунікації, який в цілому складає сукупність «здібностей, способів і стратегій для забезпечення усвідомлення і подолання стереотипів особистісного досвіду і діяльності шляхом їх переосмислення і висування інновацій для подолання тих проблемно-конфліктних ситуацій, які виникають в процесі фахової діяльності» (Зязюн, 2008, с. 43).

На основі аналізу наукових джерел (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Рибалка, Г. Падалка, О. Рудницька та ін.) виявлено, що системний підхід як загальнонауковий метод – «це один з методологічних напрямів сучасної науки, пов'язаний з уявленням, вивченням і конструюванням об'єкту як системи» (Гончаренко, 2008; 2011; Зязюн, 2008; Зязюн, Сагач, 1997; Паалка, 2008; Рудницька, 2005). Системний підхід як загальнонаукова, міждисциплінарна, методологічна концепція ґрунтується на положенні про те, що специфіка складного об'єкта (системи) не вичерпується особливостями його складових, а пов'язана із характером взаємодії між елементами (Гончаренко, 2011, с. 43).

Цей підхід, на думку автора, є одним із найефективніших і найвпливовіших засобів удосконалення професійної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Він спрямований на активізацію процесу самопізнання студентом внутрішніх психічних актів і станів, що в свою чергу, уможливорює усвідомлене сприйняття власної діяльності, досвіду, що стимулює до особистісного

зростання. Відкритість людини власному досвіду та переживанням, зазначає І.Зязюн, дозволяє наблизитися до пізнання свого розвитку, задає нові перспективи професійного зростання (Зязюн, 2008, с. 236).

Вважаємо за доцільне розглянути позицію Т. Андрущенко, яка вказує на те, що «У процесі навчання потрібно керувати не особистістю, а процесом її розвитку. А це означає, що пріоритет у роботі викладача віддається прийомам непрямого педагогічного впливу: відбувається відмова від зайвого дидактизму, повчальності; замість цього висуваються на перший план спільний пошук істини, встановлення між викладачем та студентом емпатійного контакту, стимулювання розвитку студента через створення нетипових ситуацій, через мотивацію його творчого потенціалу» (Конституціалізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір, 2014, с. 333. З огляду на це, системний підхід діє як установка, стратегія навчання, у ході якої студенти факультетів мистецтв оволодівають засобами, які дозволяють на новому рівні здійснювати контроль і керівництво внутрішньою і зовнішньою діяльністю.

Доцільно зазначити, що використання наукових положень системного підходу (Н. Гузій, В. Луговий, Н. Ничкало, О. Пометун та ін.) дозволяє спроектувати й обґрунтувати процес формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів як системотвірний компонент їх загальної та професійно-педагогічної культури, з урахуванням сучасних освітніх директивних документів (нормативних вимог Держстандарту) до культуровідповідної підготовки фахівців у галузі мистецької освіти (Гончаренко, 2011; Конституціалізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір, 2014; Мистецька освіта в Україні: теорія і практика, 2010). З огляду на це, системний підхід виступає як складова «інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої, загальнокультурної і соціально-психологічної підготовки особистості майбутнього фахівця у галузі мистецької освіти (Конституціалізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір, 2014, с. 235).

Згідно з думами вчених у галузі музичної педагогіки (А. Козир, Л. Кондрацька, В. Орлов, Г. Падалка, О. Рудницька та ін.) (Козир, 2008; Кондрацька, 2003; Орлов, 2003; Падалка, 2008; Рудницька, 2005) застосування системного підходу є ефективним саме в мистецькій сфері, зокрема у фаховому навчанні майбутніх учителів музики, зважаючи на специфіку даного профілю.

У **висновках** доцільно зазначити, що застосування системного підходу дає змогу розгорнути формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів як систему, що характеризується структурно-композиційною єдністю, логічністю, послідовністю, завершеністю і конкретизує методичні аспекти її практичного втілення. Звернення до системного підходу передбачає використання властивостей системних об'єктів з метою їх ефективного застосування. На основі системного підходу процес формування досвіду міжкультурної комунікації осмислюється нами як складно-організоване, багатофункціональне, динамічне, здатне до постійного саморозвитку педагогічне явище. Ідеї системного підходу забезпечують дослідження даного феномена, як складно-організованої динамічної системи, що має певну структуру і специфічні особливості функціонування. Використання цього підходу враховує сучасні освітні директивні документи (нормативні вимоги Держстандарту) до компетенцій фахівців в галузі мистецької освіти; уможлиблює вихід досліджуваного педагогічного явища на системний рівень наукового аналізу, вимагає реалізації принципу єдності педагогічної теорії і практики, дозволяє дослідити сутність міжкультурної комунікації, її унікальність як культурного явища, визначити характерні ознаки й особливості формування цієї інтегративної особистісної якості.

У руслі цього методологічного підходу ми розглядаємо формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів як системотвірний компонент їх загальної та професійно-педагогічної культури. Досвід міжкультурної комунікації вчителя музики детермінується його гуманістичною спрямованістю, індивідуальною творчістю в реалізації функцій і завдань полікультурної художньо-комунікативної діяльності, аксіологічним потенціалом, акмеологічною комунікативною інтенцією, властивостями самоорганізації тощо. З позиції системного підходу міжкультурне спілкування уможлиблює «зустрічний рух» особистісних смислів суб'єктів мистецької освіти як форми і засобу «взаємодії різних світів» (Kozyr, Labunets, Pankiv, Liming, Geyang, 2020, с. 372).

Використання системного підходу значною мірою визначається інтеграційними процесами, що виступають провідними тенденціями в сучасній мистецькій освіті. Інтеграційні процеси дозволяють сформувати цілісне уявлення про майбутню професійну діяльність і сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців у мистецькій галузі

шляхом отримання ними системних взаємопов'язаних комунікативних знань й умінь та полікультурних компетенцій. Адже, системний підхід сприяє виробленню готовності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до критичного осмислення, адекватного оцінювання результатів мистецької діяльності, вибору кращих засобів проведення професійної роботи з учнями тощо.

Таким чином, вважаємо, що застосування системного підходу має призвести до вдосконалення, взаємопроникнення і взаємозбагачення всіх компонентів художньо-освітнього процесу у вищій школі з метою ефективного формування досвіду міжкультурної комунікації студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. При цьому система підготовки фахівця будується як відкрита, динамічна, гнучка і мобільна структура, що здатна до саморозвитку і адаптації до змінних умов сучасності.

Отже, у музично-педагогічному процесі специфіка міжкультурної інтеракції взаємодії суб'єктів художньо-освітнього процесу виступає механізмом самодетермінації особистості, способом сприйняття світу у світоглядній парадигмі «Я-Інший». Міжкультурний контекст взаємодії передбачає креативно-творче наповнення і гармонізацію змістової і процесуальної, інтелектуальної та емоційної сторін музично-фахової діяльності майбутніх фахівців. Практика міжкультурної комунікації на ґрунті мистецтва стає культурною, якщо вона відкриває можливості для їх особистісної ініціативи, осмислення індивідуального художньо-естетичного досвіду, створення власних артефактів, зразків і творчих продуктів діяльності на основі засвоєних норм міжкультурної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

- Гончаренко, С. У. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник*. Рівне: Волинські обереги (Goncharenko, S. U. (2011). *Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary*. Rivne: Volyn charms).
- Гончаренко, С. У. (2008). Фундаменталізація освіти як дидактичний принцип. *Шлях освіти*, 1, 2-6 (Goncharenko, S. U. (2008). *Fundamentalisation of education as didactic principle*. *Way of education*, 1, 2-6).
- Зязюн, І. А. (2008). *Філософія педагогічної дії*: монографія. Черкаси: Вид-во ЧНУ ім. Богдана Хмельницького (Zyazun, I. A. (2008). *Filosofiiia pedahohichnoi dii*. Cherkasy).
- Зязюн, І. А., Сагач, Г. М. (1997). *Краса педагогічної дії*. К.: Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу (Zyazyun, I. A., Sagach, G. M. (1997). *The beauty of pedagogical action*. K.: Ukrainian-Finnish Institute of Management and Business, pp. 102-105).
- Зязюн, І. А. (2006). Естетичні засади розвитку особистості. *Мистецтво у розвитку особистості*: монографія. Чернівці, сс. 14-36 (Zyazyun, I. A. (2006). *Aesthetic*

- foundations of personality development. *Art in personality development: monograph*. Chernivtsi, pp. 14-36).
- Козир, А. В. (2008). *Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова (Kozyr, A. V. (2008). *Professionalism of Music Teachers: Theory and Practice of Formation in the System of Bagatory Education*. K.: Type of NPU imene M. P. Dragomanov).
- Kozyr, A., Labunets, V., Pankiv, L., Liming, W., Geyang, Zh. (2020). Methodological Aspects of Modernization of Professional Training of Future Music Teachers. *Utopia y Praxis Latinoamericana. Revista Internacional de Filosofia y Teoria Social. Universidad del Zulia-Venezuela*, 25, 370-377.
- Кондрацька, Л. К. (2003). Сучасні технології підготовки майбутнього учителя мистецтва. *Мистецтво та освіта*, 8, 7-11 (Kondratska, L. K. (2003). Modern technologies of future music teacher training. *Art and education*, 8, 7-11).
- Конституціоналізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір (2014). К.: «МП Леся» (*Constitutionalization of the educational space of Europe: an axiological dimension*. (2014). K.: "MP Lesya").
- Мистецька освіта в Україні: теорія і практика (2010). О. В. Михайличенко (ред.). Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка (*Art education in Ukraine: theory and practice*. (2010). O. V. Mykhailychenko (ed.). Sumy: Sumy DPU named after A. S. Makarenko).
- Орлов, В. Ф. (2003). *Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія*. К.: Наукова думка (Orlov, V. F. (2003). *Professional development of teachers of art disciplines: theory and technology*. K.: Scientific opinion).
- Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*. Київ: Освіта України (Padalka, G. M. (2008). *Pedagogy of art (theory and methods of teaching art disciplines)*. Kyiv: Education of Ukraine).
- Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка загальна та мистецька*. Тернопіль: Навчальна книга Богдан (Rudnytska, O. P. (2005). *General and artistic pedagogy*. Ternopil: Textbook Bogdan).
- Словник іншомовних слів (2000). С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута (уклад.). К.: Наукова думка (*Dictionary of foreign words* (2000). S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa uklad. K.: Scientific thought).
- Хижна, О. П. (2010). Інноваційний розвиток мистецької освіти: суспільна потреба та суперечності її реалізації. *Наука і освіта*, 278-283 Huzhna, O. P. (2010). Innovative development of art education: social need and contradictions of its implementation. *Science and education*, pp. 278-283.

SUMMARY

Chen Rui. System approach to the formation of experience of intercultural communication of students of faculties of arts of pedagogical universities.

The article reveals the peculiarities of the introduction of a system approach to the formation of experience of intercultural communication of students of the faculties of arts of pedagogical universities. The author focuses on the following: system approach direct and organize the pedagogical process in a specific direction, and provide optimally effective development of all elements of a holistic educational system in their interaction and complementarity. The author also believes that application of a systemic approach orients the research to the disclosure of the integrity of the formation of experience of

intercultural communication of students of the faculties of arts of pedagogical universities, the clarification of the mechanisms of this process, its various connections. From the standpoint of a system approach, the formation of intercultural communication of students of the faculties of arts of pedagogical universities is realized in a logical sequence, providing for a gradual complication of goals and objectives, the deepening of their content, to introduce students to the development of basic polyculture competences. It is determined that the application of the system approach is the most effective in the art sphere, taking into account the specifics of this profile.

Key words: *system, system approach, students of art faculties of pedagogical universities, art education, experience of intercultural communication.*

УДК 378.637.016:78

Чжан Ї

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0001-6416-1506

DOI 10.24139/2312-5993/219-232

ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАГІСТРАНТІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ СПІВАЦЬКОГО НАВЧАННЯ

У статті здійснено теоретичне дослідження проблеми формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання. Проаналізовано сутнісний зміст поняття «виконавська майстерність» й дотичного до нього кола споріднених понять: «майстерність», «педагогічна майстерність», «магістр музичного мистецтва», «магістерська підготовка», що уможливило узагальнення, уточнення та визначення власної дефініції основного поняття дослідження.

Констатовано, що наразі спостерігається підвищення інтересу сучасної молоді до професійного навчання співу не тільки естрадному, а й академічному. Це підтверджується зростаючим рівнем конкурсних відборів на вокальні відділення вищих мистецьких закладів освіти, що зумовлює підвищення рівня вимог до академічної освіти вокаліста. У зв'язку з цим визначено, що зростаючі вимоги до магістерської підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів та інших закладів вищої мистецької освіти потребують перегляду й оновлення змісту, форм і методів навчання й співацького, зокрема, спрямованих на формування інтегральної, загальних та інших компетентностей майбутніх фахівців для вирішення складних професійних завдань у сфері музичного мистецтва.

Ключові слова: *виконавська майстерність, педагогічна майстерність, співацьке навчання, магістранти музичного мистецтва, магістерська підготовка.*

Постановка проблеми. *Зростаючі вимоги до магістерської підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів та інших закладів вищої мистецької освіти потребують перегляду й оновлення змісту, форм і методів навчання й співацького, зокрема, спрямованих на формування інтегральної, загальних та інших компетентностей майбутніх фахівців для вирішення складних*